

Закон визначає терміни правової охорони стосовно об'єктів авторського права. Дана норма викладена в Статті 31, вона не змінилась в порівнянні з попередньою версією закону. Захист об'єктів ІВ з точки зору авторського права відбувається за життя автора / останнього співавтора та триває 70 років від дати його смерті.

Однією із новацій даного Закону є Стаття 33, яка стосується норм захисту авторського права на об'єкти ІВ створені за допомогою комп'ютерних програм (штучного інтелекту). В п.б. даної Статті вказано, що такі об'єкти можуть охоронятися терміном до 25 років.

Заслуговують на увагу законодавчі норми, що стосуються захисту авторського права в мережі Internet, цим питанням присвячені Статті 55-58.

Також згідно чинного законодавства, а саме Закону «Про охорону прав на промислові зразки» від 23.12.93 року № 3770-ХІІ [2], можна здійснювати захист окремих елементів КП та БД (їх перелік приведений на рис. 1).

Для захисту КП, БД та інтернет-сайтів можна застосовувати норми Закону «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 року № 3689-ХІІ [3]. Це можна здійснити за рахунок реєстрації їх назв в якості торговельних марок, також можна здійснити реєстрацію доменного імені, ці норми викладені в Статті 5 даного Закону.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 року № 2811-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
2. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 23.12.1993 року № 3770-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>
3. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 року № 3689-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3689-12#Text>

УДК 027.7:378

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ: ПОТРЕБА ПОВЕРНЕННЯ СТУДЕНТСТВА ДО ЧИТАННЯ КНИГ І ВІДВІДУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ FORMATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCES AS A RESULT OF STUDY AND RESEARCH: THE NEED FOR STUDENTS TO START READING BOOKS AND VISIT LIBRARIES

*Людина перестає мислити, коли перестає читати
Дені Дідро*

У зв'язку з інтеграцією технологій у всі сфери життя людини, зокрема, в освітню та наукову, особливого значення набувають комунікативні компетенції та можливості студентів

вищої освіти. Важливою формою підвищення якості підготовки студентів та основою їхньої майбутньої самостійної освіти є культура читання.

це особливий елемент комунікації людства із наявністю низки перемінних – актуальне сьогодні впливає на зміст подальшого;

Читання: *це вміння правильно декодувати прочитаний текст для власних цілей;*

це інструмент підвищення інтелектуального і духовного потенціалу країни;

це невіддільна складова навчально-професійної діяльності студентів.

Сьогодні науковці й дослідники стурбовані проблемою співіснування книг і електронних засобів масової інформації, роздумуючи над тим, що читання втрачає свій первісний статус естетичного задоволення й використовується все частіше лише як засіб отримання інформації. Не зрозумілою для них є також закономірність формування низького і недостатнього рівня читацької діяльності серед молоді, а також відсутність мотивації відвідування ними бібліотек.

На сьогодні в Україні склалася тривожна ситуація щодо читання, а особливо критичною вона є з найбільш активною та прогресивною частиною населення – це юнацтвом та молоддю [1]. Серед причин, що спричинили розвиток негативної тенденції розвитку читання, можна виділити такі чинники об'єктивного та суб'єктивного характеру, як зниження економічного та морально-культурного рівня життя нашого суспільства; засилля мас-медійної культури; захоплення сучасної молоді комп'ютерними технологіями та Інтернетом; перевантаження навчальних програм, а звідси брак в студентів вільного часу для читання; відсутність комплексної програми розвитку читацької культури особистості.

Зокрема, за даними одного із найбільших і найпотужніших міжнародних досліджень у галузі освіти Programme for International Student Assessment (PISA), запровадженого й підтримуваного Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), на початку ХХІ століття, в Україні 26,4 % дітей не досягають навіть базового рівня з природничо-наукової грамотності, 36 % – з математичної компетентності та 29,5 % – з читання. У глобальному проєкті вибірку складають 15-18-річні молоді громадяни – учні та студенти, успішність яких визначається за 6-бальною шкалою, де 1 бал – це дуже низькі результати, а 5-6 – дуже високий рівень. Так, за результатами PISA-2018, де акцент ставився саме на читацькій грамотності, середній бал українських студентів із читання становив 466 балів (у країні-лідера – 555 балів та у середньому в країнах ОЕСР – 487 бали). При цьому, **74 % українських студентів досягнули другого рівня сформованості читацької компетентності** (у країнах ОЕСР – 77 %), тобто 26 % не мають базового рівня в читанні (у країнах ОЕСР – 23 %). Водночас, **5-6 рівня досягнули лише 3 % студентів при показнику 9 % у країнах ОЕСР**. Як висновок, *студенти можуть формувати повне і детальне розуміння тексту з незнайомим змістом чи формою, а також розбиратися з поняттями, які суперечать очікуванням* [2].

Сучасна людина живе у світі, де все змінюється з блискавичною швидкістю, зростає як кількість, так і різноманітність писемних текстів, де все більшій кількості людей доводиться використовувати їх по-новому й у набагато складніших ситуаціях. Сьогодні загально визнаним є той факт, що наше розуміння поняття читацької грамотності змінюється залежно від змін у суспільстві й культурі. Навички читання, які вважалися потрібними для розвитку особистості, успіхів у навчанні, участі в економічному й громадському житті 20 років тому, відрізняються від тих, які потрібні сьогодні. Імовірно, що й через наступні 20 років вони також зміняться [3].

Під час формування комунікативно-пізнавальної діяльності кожен студент повинен вміти опрацьовувати, аналізувати, відбирати й аргументувати інформацію, котра є важливою для реалізації поставленого перед ним завдання (до прикладу, написання курсових чи кваліфікаційних робіт), виражати нові ідеї та думки власними словами, самостійно будуючи при цьому причинно-наслідкові зв'язки. Читання дає змогу розширити світогляд молоді, розвиває логіку, інтелект, пізнавальні інтереси, а також вчить бачити стильову різноманітність текстів, досліджень чи додаткового матеріалу, спонукаючи при цьому їх до формування суб'єктивних поглядів і життєвої позиції за допомогою паперового матеріалу.

На даний час основними факторами впливу на процес читання студентства можна виділити економічну ситуацію в країні, яка вплинула на соціальне розшарування в суспільстві; реформування системи освіти, перебудову навчальних програм та збільшення навчального навантаження; низький рівень усвідомлення молодим поколінням важливості процесу читання; розвиток нових моделей і напрямів застосування засобів масової інформації та способів електронної комунікації, а також стан бібліотечної справи в державі, оскільки одним із основних джерел отримання інформації все ж таки залишаються саме бібліотеки [4]. На жаль, у зв'язку з наявністю стереотипів, молодь ставиться до бібліотеки як до нудного, старого закладу, а читання як засіб отримання інформації та передумова інтелектуального розвитку поступово втрачає свою актуальність поряд із діджиталізацією, телебаченням та електронними комунікаціями. Це зовсім і не дивно, адже на превеликий жаль, сьогодні більшість бібліотек України внаслідок недостатнього фінансування державою бібліотечної справи є не сучасними для людини ХХІ століття. Нині мотивами студентів повинні стати:

- 1) бібліотека – це територія для наукової роботи;
- 2) бібліотека – це вільний доступ до рідкісних документів;
- 3) бібліотека – це допомога в самореалізації особистості;
- 4) бібліотека – це вільний доступ до інформації;
- 5) бібліотека – це реалізація комунікативних потреб з людьми різних поколінь.

Заохочуючи студентів до читання і відвідування бібліотек, викладачі повинні поряд із традиційними формами роботи активно використовувати новітні інформаційні технології, проводити різноманітні цікаві заходи, спрямовані на залучення до читання, займатися самоосвітою. Теперішні реалії диктують процес самореалізації кожної людини, інтеграцію особистості в багатонаціональну культуру за замовчуванням. Від рівня культурної компетентності громадян великою мірою залежать економіка, політика, національна безпека і конкурентоспроможність. Тому сучасна бібліотека – це не тільки фундамент освіти і самоосвіти, скарбниця людського знання, вона не тільки забезпечує потреби навчально-виховного процесу в усіх його ланках, а й надає систематичну, цілеспрямовану допомогу студентам в опануванні знаннями, виховує бажання розширювати обсяг знань, знайомить із різноманітними джерелами інформації, навчає розуміти їх, користуватися ними, виховує творчого читача [5].

Таким чином, сучасність диктує нові вимоги до шкіл і ЗВО для підвищення показників читання книг і відвідування бібліотек школярами та студентством. З метою повернення молоді до формування ефективних навичок читання й залучення їх до відвідування бібліотеки, сьогодні необхідно регулярно порушувати літературне питання й знаходити нові способи заохочення до читання через тематичні фестивалі, креативні дописи в соціальних мережах літературних діячів і блогерів соціальних мереж. Треба пам'ятати, що підвищити інтерес до книги може лише сама книга!

Підтримка читання та відвідування бібліотеки – це стратегічно важливий елемент культури, інструмент підвищення інтелектуального потенціалу нації, творчого розвитку особистостей та соціальної активності українського суспільства.

Перелік використаних джерел:

1. Воюта О.О., Макарова М.В. Креативні підходи в організації простору сучасної бібліотеки: світовий досвід. Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті : матеріали ІІІ Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 29 верес. 2017 р. Електрон. вид. Київ, 2018. С. 22-25
2. Does the digital world open up an increasing divide in access to print books? *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*, PISA, OECD Publishing, Paris. URL: <https://www.oecd.org/publications/21st-century-readers-a83d84cb-en.htm>
3. PISA : читацька грамотність / уклад. Т.С. Вакуленко, С.В. Ломакович, В.М. Терещенко. К. : УЦОЯО, 2017. 123 с.
4. Афонін О.В. Проблеми розвитку українського книговидання і перспективи підтримки книги та читання в Україні. Бібліотека: місце традицій, простір інновацій :

матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. С. 11-17

5. Мельничук Г.-А.Б. Нові форми та методи розвитку інтересу до читання у студентів медичного університету. Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16-19 черв. 2015 р., м. Івано-Франківськ / Наук. б-ка ім. М. Максимовича Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Наук. б-ка Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, Наук.-техн. б-ка Івано-Франків. нац. техн. ун-ту нафти і газу. Електрон. дані. Івано-Франківськ : [НТБ ІФНТУНГ], 2015. С. 194-202